

Evaluatie BRTN 2020 t/m 2025

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Evaluatie landelijke taken en werkzaamheden	4
2.1 BRTN kader	6
Bestuurlijke Afspraken	6
Basisvisie en classificatiekaart	6
2.2 Landelijke coördinatie en afstemming	8
BRTN-Overleg	8
Regionaal overleg	8
Breed overleg BRTN	8
BRTN-Kennis en advies	8
2.3 BRTN-Verdieping	10
Classificatie: lengte- en breedtematen	10
Classificatie: meren en plassen	10
Classificatie: herijking	10
Onderzoeken E&F classificatie	10
BRTN-richtlijnen Bedieningsregime	11
Richtlijnen uitbreiden: bij werkzaamheden	11
Borging: Beleidsmatig en juridisch versterken	11
Borging: ‘Houden wat je hebt’	11
2.4 Monitoring	12
Monitoring programmering	12
Monitoring BRTN-data	12
Monitoring BRTN-tellingen	13
Monitoring vloot, gebruiker, economie	13
2.5 Raakvlakken	13
Veiligheid	13
Duurzaamheid	13
Toekomstbestendige en duurzame financiering waterrecreatie	14
Kleine recreatievaart	14

3. Conclusies en aanbevelingen	15
Het BRTN	15
Landelijke coördinatie en afstemming.....	15
Relevante ontwikkelingen	16
Aanbevelingen BRTN 2026 t/m 2031	16
Verlenging BRTN	16
Basisvisie.....	17
Gezamenlijke agenda.....	17
Versterking samenwerking waterschappen/gemeenten	17
Bijlage 1: Verdeling inkomsten en uitgaven op hoofdlijnen.....	18

1. Inleiding

Het hoofddoel van de Bestuurlijke Afspraken 2020 t/m 2025 en de Basisvisie met de BRTN-classificatiekaart (BRTN 2020 t/m 2025) is: *“Het net van Nederlandse bevaarbare wateren te behouden en verder te ontwikkelen als één aantrekkelijk, gedifferentieerd en samenhangend recreatietoervaartnet.”*

Hiervoor zijn de volgende specifiekere doelen geformuleerd:

1. Behouden van het bestaande landelijke vaarrouthenetwerk en borgen dat de gedane investeringen in het BRTN hun waarde blijven houden (‘Houden wat je hebt’).
2. Kwalitatief verbeteren van het BRTN.
3. Opheffen en voorkomen van knelpunten die toegankelijkheid en doorvaart beperken.
4. Bevorderen van bereikbaarheid en veiligheid op het water.
5. Vergroten van de economische, ruimtelijke en sociaal-maatschappelijke betekenis van het basistoervaartnet.
6. Bijdragen aan de internationale positionering van het Nederlandse toervaartaanbod.
7. Gedeeld en gedragen afsprakenkader voor landelijke beleidsmatige, juridische en procesmatige borging en invullen rollen en verantwoordelijkheden.

Met deze doelstellingen dragen de Bestuurlijke Afspraken en de Basisvisie BRTN 2020 t/m 2025, met de classificatie van de BRTN-vaarwegen, bij aan een duurzame en betekenisvolle waterrecreatie en (regionale) economische ontwikkeling.

In de Basisvisie 2020 t/m 2025 zijn, naast de doelstellingen, ook uitgangspunten, landelijk en provinciaal overzicht van het BRTN, overzicht van de ambities, projecten en kansen per provincie, richtlijnen en rollen, verantwoordelijkheden en borging omschreven. Daarnaast zijn in de gezamenlijke agenda voor het BRTN 2020 t/m 2025 diverse landelijke taken en werkzaamheden afgesproken. Deze worden uitgevoerd door Waterrecreatie Nederland in samenwerking met de deelnemers aan de Bestuurlijke Afspraken.

De evaluatie BRTN 2020 t/m 2025 bestaat uit een terugblik op de landelijke taken en werkzaamheden en conclusies en aanbevelingen voor de BRTN-periode 2026 t/m 2031. In de bijlage is een overzicht van de verdeling van inkomsten en uitgaven op hoofdlijnen opgenomen.

In box 1 is de invloed van de coronapandemie op de BRTN-periode 2020 t/m 2025 kort toegelicht.

Box 1: Invloed coronapandemie op de BRTN-periode 2020 t/m 2025

Tussen maart 2020 en begin 2022 speelde een onverwachte gebeurtenis: de coronapandemie. Door overbelasting van de zorg werden ingrijpende maatregelen getroffen. Deze maatregelen waren gericht op het beperken van fysiek contact. In het kader van het motto ‘blijf thuis, een frisse neus halen mag’ waren er tegelijkertijd veel mensen die het wandelen, fietsen, varen en watersporten in de nabije omgeving (her)ontdeken. Wat betreft varen en watersporten beperkte zich dit wel tot wat mogelijk was binnen de maatregelen.

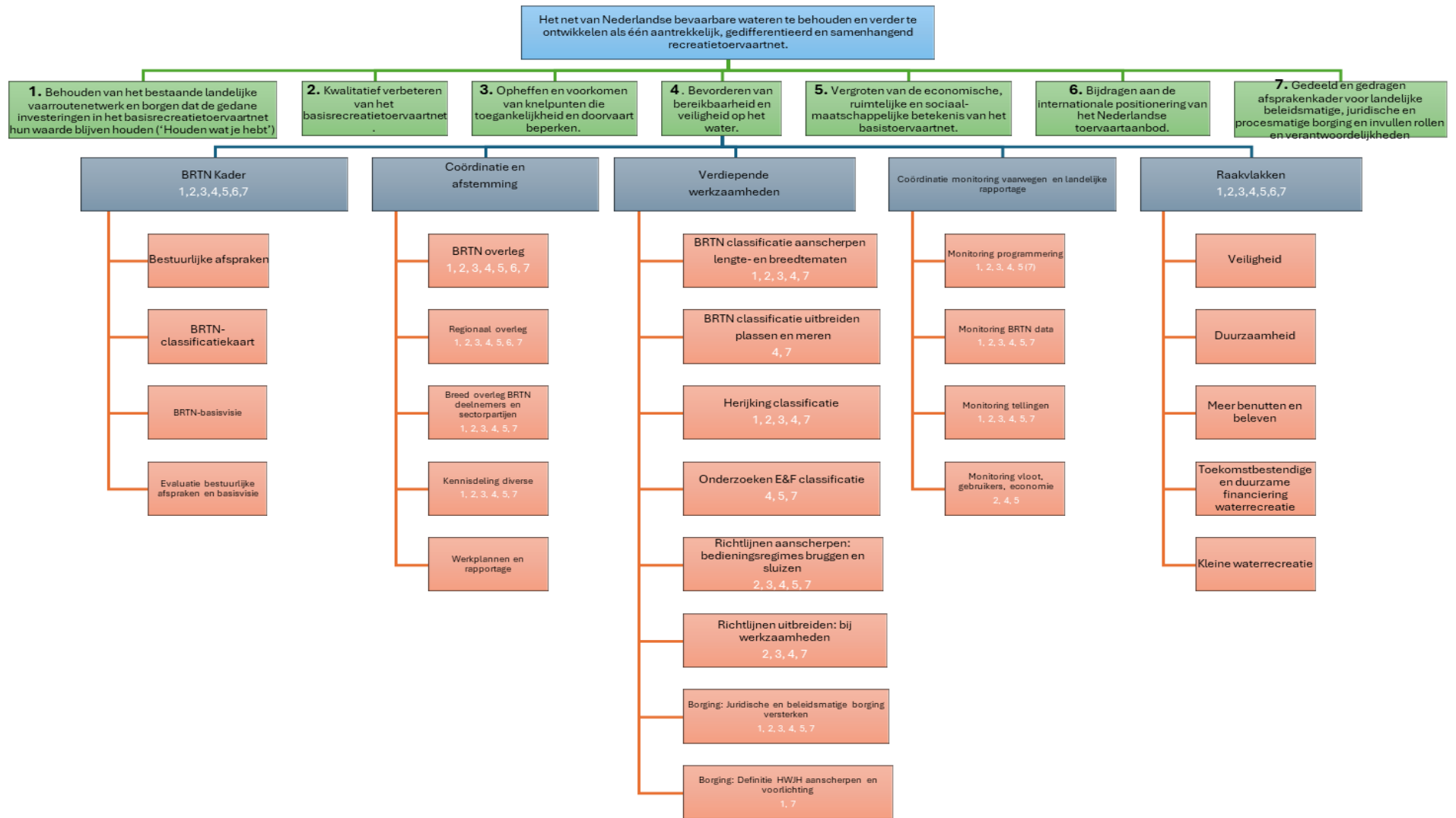
De pandemie had ook directe gevolgen voor de ondertekening en de uitvoering van de Bestuurlijke Afspraken. De ondertekening vond vertraagd en digitaal plaats. In 2020 en deels in

2021 zijn voor een deel andere werkzaamheden uitgevoerd dan voorzien. Ook kon een aantal bijeenkomsten niet doorgaan. Er is onder andere ingezet op het monitoren en communiceren van de gevolgen van de coronamaatregelen voor beheerders, brancheorganisaties, vaarweggebruikers en ondernemers. Zo verlengden onder andere diverse beheerders winterbedieningsregimes, vaak op verschillende manieren en/of tijdsperioden. Deze informatie is centraal ontsloten via een landelijke overzichtskaart. Daarnaast namen veiligheidsregio's eigenstandige maatregelen, die onderling konden verschillen voor vergelijkbare situaties. Er is daarom actief gewerkt aan het inzichtelijk maken van deze verschillen.

2. Evaluatie landelijke taken en werkzaamheden

In figuur 1 is het overzicht en de samenhang tussen de doelen van de Bestuurlijke Afspraken en de Basisvisie 2020 t/m 2025 en landelijke taken en werkzaamheden weergegeven. Voor het BRTN-kader en voor de raakvlakken is de samenhang met de doelen op niveau van de landelijke taken weergegeven. Voor de andere landelijke taken is de samenhang op niveau van werkzaamheden weergegeven. De verschillende landelijke taken en werkzaamheden en ook de raakvlakken worden vervolgens toegelicht.

Figuur 1: Overzicht en samenhang doelen Bestuurlijke Afspraken en Basisvisie 2020 t/m 2025 en landelijke taken en werkzaamheden

2.1 BRTN kader

Bestuurlijke Afspraken

- De Bestuurlijke Afspraken vormen een goed middel voor de borging en coördinatie van het landelijk basistoevervaartnet. Het biedt de deelnemende partijen mogelijkheden voor uitwisseling en ruimte om hun keuzes te maken passend bij de eigen ambities, het ruimtelijk-fysieke karakter van het eigen beheergebied en het type gebruikers.
- De opzet van de Bestuurlijke Afspraken en de Basisvisie geeft partijen de mogelijkheid binnen een gezamenlijke doelstelling en programmering eigen beleidskeuzes te maken.
- Tegelijkertijd bleek het voor de tweede keer op deze wijze de samenwerking voor het BRTN te organiseren niet voor alle partijen vanzelfsprekend te zijn. Ook hebben partijen verschillende tijdspaden waardoor het afronden van ieders interne accordering lastig is. Gedurende 2020 en een deel van 2021 heeft een deel van de werkzaamheden daarom in het teken gestaan van het afronden en borgen van de Bestuurlijke Afspraken en Basisvisie 2020 t/m 2025.
- De daadwerkelijke ondertekening door de minister en gedeputeerden heeft eind 2020 plaatsgevonden. Vanwege corona was dit tijdens een digitale bijeenkomst.
- De provincies Flevoland, Gelderland en Limburg hebben er helaas voor gekozen om niet deel te nemen aan de Bestuurlijke Afspraken BRTN 2020 t/m 2025.

Basisvisie en classificatiekaart

Overzicht van het netwerk

- Het BRTN-netwerk is beperkt uitgebreid ten opzichte van de periode 2015–2020. De nadruk heeft vooral gelegen op het behoud, beheer, onderhoud en gebruik van het bestaande netwerk.
- Voor een aantal vaarwegen is er soms verschil in classificatie op de BRTN-classificatiekaart en andere kaarten. Dit vraagt om een betere afstemming en procedure.
- Veel kunstwerken in het BRTN zijn aangelegd in de periode na de Tweede Wereldoorlog. Veel van deze objecten naderen het einde van hun technische levensduur. In de afgelopen jaren moest daarom een groeiend aantal kunstwerken in groot onderhoud, gerenoveerd en in sommige gevallen vervangen worden. De intensiteit van de uitvoering van de opgave zal de komende jaren verder toenemen.

Projecten, korte en lange termijn ambities en kansen

- In de Basisvisie is gewerkt met een indeling in projecten, korte en lang termijn ambities, en overige watergerelateerde kansen die het behoud, beheer en de ontwikkeling van het BRTN-netwerk raken. Tijdens de coronajaren (2020–2022) was de voortgang op een aantal onderdelen beperkt. De prioriteit lag toen elders.
- De projecten worden veelal door partijen zelf uitgevoerd en gefinancierd. Waar voorheen de focus lag op grootschalige infrastructurele ingrepen om knelpunten in het BRTN weg te nemen, is de aandacht in de BRTN-periode 2020 t/m 2025 nog meer verschoven naar projecten die gericht zijn op het in stand houden, beheren en verder ontwikkelen van het bestaande netwerk.

- In de Basisvisie zijn de ontbrekende schakels binnen het BRTN apart benoemd. De status van deze ontbrekende schakels is niet altijd duidelijk. De ontbrekende schakels zijn veelal langlopende ambities die zeer grote investeringen vergen in samenspel met bredere ruimtelijke ontwikkelingen. In sommige gevallen zijn er concrete stappen gezet om deze ontbrekende schakels te realiseren. In andere gevallen zijn er in de periode 2020 t/m 2025 beperkt of geen ontwikkelingen geweest.

Rollen en verantwoordelijkheden

- Provincies en het Rijk zijn beheerder van de vaarwegen in het BRTN. In een aantal gevallen is het beheer gedelegeerd aan andere overheden (zie [viewer vaarweg- en nautisch beheer](#)). Dit verschilt per provincie.
- Het verschilt eveneens per provincie hoe het BRTN en waterrecreatie zijn opgenomen in het toerisme en recreatiebeleid. Dit hangt vaak samen met de hoeveelheid vaarwegen in de desbetreffende provincie en/of in hoeverre een provincie beheerder is van die wateren.
- Op rijksniveau zijn andere afdelingen binnen het ministerie van IenW en RWS en andere ministeries zich soms niet bewust zijn van het bestaan van het BRTN. Dit geldt ook binnen provincies. Hierdoor wordt soms geen rekening gehouden met het BRTN in beleids- en planvormingskeuzes.
- Diverse waterschappen zijn namens provincies gedelegeerd vaarwegbeheerder en/of nautisch beheerder van vaarwegen in het BRTN-netwerk. Waterschappen verschillen in hoeverre zij een rol hebben en willen nemen m.b.t. vaarweg- en nautisch beheer en recreatief gebruik van water. Soms is dit vanwege regionaal/lokaal benodigd maatwerk vanwege de aard van een vaarweg en/of vanwege (historische) onderlinge afspraken. Soms is dit vanwege verschillen in rolopvattingen en/of benodigde kennis en expertise.
- Gezien de samenhang tussen vaarwegbeheer, nautisch beheer, watersysteembeheer en waterkwaliteit is het noodzakelijk dat vaarweg- en nautisch beheerders afstemmen met waterschappen. Dit vindt regionaal en lokaal plaats rondom specifieke vaarwegen. Afstemming en uitwisseling over vaarweg- en nautisch beheer op landelijk niveau vindt plaats via de Unie van Waterschappen werkgroep waterrecreatie. Waterrecreatie Nederland brengt o.a. bespreekpunten in m.b.t. het BRTN. Vanuit de Unie van Waterschappen wordt deelgenomen aan het BRTN-overleg.
- Diverse gemeenten zijn ook betrokken bij het beheer van BRTN-vaarwegen of vaarwegen die verbonden zijn met het BRTN. Afstemming en betrokkenheid vindt veelal plaats op gebieds- of routeniveau. Diverse gemeenten zijn zich vaak niet bewust van de BRTN-classificatie van een vaarweg in hun gemeente en/of dat de vaarweg onderdeel is van het BRTN-netwerk. Meer afstemming en communicatie hierover is zeer gewenst.

2.2 Landelijke coördinatie en afstemming

BRTN-Overleg

- Het BRTN-overleg geeft de mogelijkheid voor tussentijdse sturing en afstemming. Het delen van kennis, het agenderen van landelijke opgaven/problematiek en het versterken van het onderlinge relationele netwerk is door de partijen als waardevol gevonden.
- Ter voorbereiding van het BRTN-overleg wordt via het gebruikersoverleg BRTN-bespreekpunten opgehaald bij vertegenwoordigers van gebruikersgroepen.

Regionaal overleg

- In de coronajaren is geen tot beperkt regionaal overleg gevoerd vanwege andere prioriteiten van BRTN-overleg deelnemers.
- Regionaal overleg met BRTN-overleg deelnemers is waardevol. Deelnemers hebben aangegeven hier ook relevante waterschappen, gemeenten en regionale diensten van RWS bij te willen betrekken.

Breed overleg BRTN

- Eén keer per jaar wordt het BRTN-overleg met vertegenwoordigers van gebruikersgroepen georganiseerd. De uitwisseling tussen BRTN-overleg deelnemers en vertegenwoordigers van waterrecreatiesectorpartijen wordt op prijs gesteld.
- Ook naast de BRTN-overleggen wordt uitwisseling tussen BRTN-overleg deelnemers bevorderd, wat ook een duidelijke meerwaarde geeft. De onderlinge afstemming op het thema waterrecreatie is vergroot, maar nog niet altijd vanzelfsprekend.

BRTN-Kennis en advies

- In de periode 2020 t/m 2025 bestonden de werkzaamheden uit het geven van gevraagd en ongevraagd advies, het participeren in processen van deelnemers aan de Bestuurlijke Afspraken, en indienen van zienswijzen wanneer niet wordt voldaan aan de BRTN-classificatie of om deze beter te borgen.
- De werkzaamheden zijn bijgehouden via de BRTN-actielijst. De lijst is ook ruimtelijk inzichtelijk gemaakt via [een viewer](#).
- Stremmingen en de gevolgen voor de doorvoerbaarheid van het BRTN vormen een groeiend aandeel van deze werkzaamheden.

Route-/gebiedscoördinatie

- Er zijn meerdere BRTN-gerelateerde coördinatie- en gebiedsoverleggen. Deze worden veelal door de verantwoordelijke beheerder georganiseerd en vinden plaats in wisselende frequentie (zie kaart <x>).
- Het Staande Mast Route-overleg West-Nederland betreft een overleg oostelijk en westelijk. Voor deze overleggen wordt Melvin¹ ingezet om overzicht van alle werkzaamheden af te stemmen.

¹ Melvin is een applicatie voor het invoeren en afstemmen van werkzaamheden en evenementen tussen beheerders van weg en water. Melvin staat voor MELden van Verstoringen in de Infrastructuur in Nederland.

- Daarnaast groeit het aantal aparte overleggen voor de verschillende kunstwerken in onderhoud/renovatie, meestal georganiseerd door de beheerder verantwoordelijk voor het desbetreffende kunstwerk of de uitvoerende partij.
- Het Route 9 overleg is in de BRTN-periode 2020 t/m 2025 opnieuw opgestart. Vooralsnog organiseert Waterrecreatie Nederland dit overleg.
- BRTN-ontwikkelingen en aandachtspunten worden structureel ingebracht in het GONZ-overleg (Gemeenschappelijk Overleg Nautische Zaken). Hieraan nemen de negen provincies met een vaarwegafdeling en RWS deel.
- Op verzoek van de provincie Fryslân werkt Waterrecreatie Nederland aan een Staande Mast Routeakkoord Noord-Nederland. Na de laatste aanpassingen zal dit akkoord door betrokken partijen worden ondertekend en uitgevoerd.
- De digitale informatievoorziening voor de recreatievaart is in beweging. Meerdere apps die onder andere vanuit RWS en provincie werden aangeboden, bijvoorbeeld Riverguide Recreant en de Watersportapp Fryslân, zijn gestopt. In het BRTN-overleg is uitgewisseld op welke wijze de belangrijkste functies van deze apps behouden of elders ondergebracht kunnen worden.

Stremmingen

- Het aantal stremmingen binnen het BRTN-netwerk neemt toe zowel als gevolg van gepland onderhoud en renovatie van kunstwerken en ongeplande storingen of uitval (zie onder andere [RWS, Meerjarenplan Instandhouding 2025-2030](#)). Steeds vaker gaat het om langdurige, soms meerjarige stremmingen. Dit vraagt steeds meer inzet, enerzijds om te borgen dat de BRTN-classificatie gewaarborgd blijft, anderzijds om de doorvaarbaarheid tijdens onderhoud of renovatie zo goed mogelijk te realiseren <kaart>.
- Meerdere stremmingen zijn daarnaast veroorzaakt door een tekort aan bedieningspersoneel. Gezien de krapte op de arbeidsmarkt zal dit probleem zich in de toekomst mogelijk vaker voordoen.
- Een vaak voorkomend knelpunt blijft de planning van werkzaamheden in het hoogseizoen van de recreatievaart. Dit is vaak voor het wegverkeer en het uitvoeren van de werkzaamheden voordelig (minder verkeer, beter weer). Hierdoor zijn belangrijke routes zoals delen van de Staande Mast Route (SMR) vaak langdurig gestremd in perioden van hoge gebruiksdruk.
- Voor de SMR is behoefte aan een meerjarige, netwerkgerichte planning en uitvoering, onder andere om ernaar te streven dat in West-Nederland de westelijke of de oostelijke SMR doorvaarbaar is.
- De informatievoorziening over stremmingen verloopt primair via vaarweginformatie.nl. In toenemende mate worden ook de communicatiekanalen van Varen doe je Samen! benut om gebruikers breed en tijdig te bereiken. In meerdere trajecten is de communicatie verbeterd. In andere trajecten is het tijdig betrekken van de sector en het vroegtijdig en duidelijk communiceren van (voorgenomen) stremmingen een aandachtspunt.

2.3 BRTN-Verdieping

Classificatie: lengte- en breedtematen

- De behoefte om de BRTN-classificatie uit te breiden met lengte- en breedtematen van vaartuigen is bekeken. Deze behoefte is vooralsnog beperkt. De breedtematen voor BRTN-vaarwegen zijn opgenomen in de RWS Richtlijnen Vaarwegen.

Classificatie: meren en plassen

- De mogelijke BRTN-classificatie van meren en plassen is onderzocht. Mede vanwege de beperkte uitvoerbaarheid om meren en plassen als geheel op één BRTN-classificatie te beheren, worden deze niet als geheel geclassificeerd.

Classificatie: herijking

- Herijking van de huidige classificatie was vooralsnog niet aan de orde.
- Er bestaan nog verschillen in classificatie. Bijvoorbeeld Fryslân hanteert iets andere classificatienormen voor CM en DM dan de rest van Nederland. Daarnaast heeft de provincie ook al geruime tijd een classificatie voor kleinere vaarwegen opgenomen. Ook andere provincies onderzoeken de mogelijkheid om kleine recreatievaarwegen te classificeren (zie onderzoeken E&F).
- De terminologie rondom vaarwegafmetingen blijft een aandachtspunt. Het onderscheid tussen schrikhoogte, doorvaarthoogte en brughoogte, evenals tussen doorvaartdiepte, schrikdiepte en vaarwegdiepte, leidt regelmatig tot verwarring. Rijkswaterstaat werkt aan een nieuwe, meer eenduidige systematiek om hierin duidelijkheid te bieden. Zodra deze is vastgesteld zal deze worden overgenomen in de Basisvisie.

Onderzoeken E&F classificatie

- Met de decentrale borging van de huidige BRTN is nog niet het volledige vaarwegennetwerk in Nederland geborgd. Het netwerk van vaarwegen voor de kleinere recreatievaart (kleine kajuitboten, sloepen, open boten en kano's) is voor het overgrote deel niet geclassificeerd en juridisch geborgd. Goede toegankelijkheid en doorvaarbaarheid van deze kleinere vaarwegen kan voorkomen dat de kleinere recreatievaart de grotere vaarwegen opzoekt.
- In meerdere provincies speelt de wens om ook wateren die in het fijnmazige netwerk worden gebruikt voor recreatievaart beter te borgen. In Fryslân is dit al het geval. In Noord-Holland kunnen regionale en lokale overheden hiertoe een verzoek indienen.
- De mogelijkheden voor de classificatie voor E en F zijn verkend. In het BRTN-overleg wordt besproken of en hoe dit verder vormgegeven wordt in de BRTN-periode 2026 t/m 2031.

Andere gebruikers

- Vanuit de KNRB is de wens om ook het roeiwater mee te nemen in de BRTN-classificatie.

BRTN-richtlijnen Bedieningsregime

- De doorvaart en -stroming van het netwerk blijft een aandachtspunt. Op meerdere locaties is centrale bediening ingesteld om bediening efficiënter te maken.
- Op een aantal locaties is de bediening verbeterd.
- Op meerdere locaties speelt de druk van lokale spitsluitingen en meer spertijden en druk op budgetten voor bediening.
- Bespreking en wijzigingen in bedieningsregimes bruggen en sluizen hebben met name ad hoc of naar aanleiding van corona en stremmingen plaatsgevonden. Het is nog steeds wenselijk om meer structureel naar de bedieningsregimes te kijken in combinatie met wijzigingen in vaargedrag.

Richtlijnen uitbreiden: bij werkzaamheden

- Richtlijnen bij werkzaamheden op vaarwegen zijn uitgebreid via het CROW. Deze worden geëvalueerd en zo nodig aangepast.

Borging: Beleidsmatig en juridisch versterken

- De feitelijke juridische borging varieert per partij. De BRTN-classificatie op rijksniveau is geborgd via de NOVI/Nota Ruimte. In de BRTN-periode 2020 t/m 2025 is het BRTN ook geborgd in het Nationaal Programma Water 2022-2027.
- Er zijn in de BRTN-periode 2020 t/m 2025 veel stappen gezet om de regionale BRTN-vaarwegen decentraal te borgen in provinciale omgevingsvisies en omgevingsverordeningen.
- In 2020 t/m 2025 zijn nog bestaande provinciale waterverordeningen en vaarwegverordeningen geactualiseerd naar omgevingsverordeningen.
- Deelnemende partijen kunnen in overleg mutaties aanbrengen in de classificatie van het netwerk. Afgesproken is dat deze mutaties geen afbreuk mogen doen aan het netwerk als geheel.
- Het blijft van belang om de juridische hardheid van het BRTN goed te borgen en te versterken in nationale, regionale en lokale omgevingsvisies en juridische kaders.
- Via de [viewer relevant beleid en juridisch kader](#) is voor het BRTN een geactualiseerd overzicht van de beleidsmatige en juridische borging beschikbaar op provinciaal en landelijk niveau.
- Onderlinge afstemming en kennisuitwisseling draagt bij aan een effectieve, efficiënte en samenhangende borging van het BRTN.

Borging: 'Houden wat je hebt'

- Het principe 'Houden wat je hebt' is waardevol, maar blijkt ook met de huidige druk op de ruimte lastig om in stand te houden.
- Het principe is nader aangescherpt, maar is juridisch niet hard verankerd.

2.4 Monitoring

Monitoring programmering

- In de periode 2020 t/m 2025 is ingezet op een nieuwe aanpak om tot actuele en betere data en inzichten te komen zodat beleidsontwikkeling voor en beheer van het BRTN effectief kunnen worden ondersteund. In het kader van deze nieuwe aanpak is op programmatische wijze BRTN-data verzameld en is een aantal onderzoeken uitgevoerd.
- In de BRTN-periode 2020 t/m 2025 heeft de focus vooral gelegen op de data die is samengebracht in de diverse viewers en de onderzoeken zouden nog beter kunnen worden benut in beleidsontwikkeling en -uitvoering.
- In het kader van de programmering is ook afgestemd met de Landelijke Data Alliantie (LDA) en gebruik gemaakt van de expertise van dit netwerk.
- Tijdens de BRTN-periode 2020 t/m 2025 is bestaand en nieuw onderzoek geprogrammeerd en is hierover afgestemd met het BRTN-overleg en andere relevante partijen.
- Hierbij wordt onder andere ingezet op het benutten van innovaties en automatisering waarmee ervaring is opgedaan in de LDA, bij kennisinstututen en BRTN-overleg deelnemers of andere partijen. Daarnaast wordt afgestemd dat geen “dubbel” werk wordt gedaan en/of kan worden geparticipeerd in al lopende onderzoekstrajecten.
- Het gezamenlijk programmeren en uitzetten van het onderzoek heeft geleid tot verbetering van beschikbare en actuele data over het BRTN en waterrecreatie. Zo is met het Watersportonderzoek 2021 en 2024 in samenhang met het eerdere onderzoek in 2013 beter mogelijk om trends en ontwikkelingen te onderbouwen.
- De resultaten op het gebied van vloot, gebruikers en economische waarde geven inzicht in het gedrag van gebruikers van het BRTN en de ontwikkeling en bijdrage van de waterrecreatie. Het heeft meerwaarde om deze onderzoeken in dezelfde frequentie uit te voeren als in het BRTN 2020 t/m 2025 om onder andere trends en ontwikkelingen zichtbaar te maken en te onderbouwen.

Monitoring BRTN-data

- Voor dit onderdeel is voortgebouwd op de resultaten zoals die in de periode 2015-2020. De BRTN GIS database is geactualiseerd op basis van bestaande bronbestanden, zoals FIS (Fairway Information Services) en andere databestanden.
- Data is gevisualiseerd in geactualiseerde kaarten en viewers relevant voor het BRTN, bijvoorbeeld <de viewer vaarweg- en nautisch beheer> en <de viewer beleid en juridisch kader>.
- RWS houdt niet langer een overzicht bij van de nautisch beheerders. Dit overzicht wordt nu samengesteld uit verschillende bronnen.
- Op basis van de database van Waterrecreatie Nederland wordt feedback gegeven aan het FIS.

Monitoring BRTN-tellingen

- Dit onderdeel is specifiek gericht op het in kaart brengen van de telgegevens van brug- en sluisopeningen en/of passages. Deze zijn weergegeven in de viewer tellingen.
- Daarnaast is gewerkt aan het efficiënter verzamelen van data over tellingen zodat deze data gemakkelijker kunnen worden verzameld en beter vergeleken kan worden tussen vaargebieden/provincies. Het realiseren van een uniforme wijze van tellingen blijkt lastig en vraagt verdere inzet en afstemming.

Monitoring vloot, gebruiker, economie

- In de BRTN-periode 2020 t/m 2025 is onderzoek uitgevoerd met betrekking tot de gebruikers, economische meerwaarde en vloot. Dit draagt bij aan het verbeteren van actuele kennis en data over de gebruikers en het gebruik van het BRTN.
- Onderzoek naar gebruikers is uitgevoerd door middel van het Watersportonderzoek 2021 en het Watersportonderzoek 2024.
- Data over de economische waarde van watersport is bij elkaar gebracht en geactualiseerd via de Factsheet Economische waarde watersport. Deze factsheet is gepubliceerd in 2023 en geactualiseerd in 2025, mede op basis van het Watersportonderzoek 2024.
- Waterrecreatie Nederland heeft een AI-model ontwikkeld waarmee via satellietfoto's boottellingen op het water en land kunnen worden uitgevoerd. Landelijke tellingen zijn beschikbaar voor 2023 en 2024. Voor 2024 zijn de recreatievaartuigen ook geclassificeerd naar type.

2.5 Raakvlakken

Veiligheid

- Vanuit het BRTN wordt kennis en behoeften met betrekking tot veiligheid ingebracht in diverse trajecten, waaronder de publiekscampagne VDJS. VDJS zet in op een veilig gezamenlijk gebruik van de vaarweg. Mede door corona is een aantal nieuwe communicatiemiddelen ontwikkeld waaronder VDJS on Tour en dronevideo's van de VDJS-knooppunten.
- Veiligheidsbewustzijn vraagt blijvend aandacht, zowel tussen beroepsvaart en recreatievaart als bij recreatievaart onderling. Het totaal aantal ongevallen is licht gestegen (zie onder andere [2023](#) en [2024](#)). Het aantal ongevallen waarbij beroepsvaart en recreatievaart allebei zijn betrokken is gedaald. Aan de kant van beroepsvaart stijgen ongevallen veelal door aanvaringen met kunstwerken. Aan de kant van de recreatievaart vragen eenzijdige ongevallen en snelvaarongevallen aandacht. Benodigde maatregelen worden momenteel onderzocht.
- Op een aantal vaarwegen in het BRTN wordt er vooruitlopend op ruimtelijk-fysieke maatregelen met een grotere classificatie beroepsvaart gevaren. Relevante veiligheidszaken zijn meegenomen <PM ref invoegen/JPK>. Tegelijkertijd vraagt dit extra aandacht met betrekking tot veiligheid voor zowel de beroepsvaart als de recreatievaart.

Duurzaamheid

- De realisatie van landelijke ambities op het gebied van duurzaamheid en energietransitie zijn ook van invloed op de waterrecreatie en het BRTN. Diverse

gemeenten zijn bezig maatregelen te ontwikkelen om de uitstoot van de recreatievloot te beperken door het instellen van emissieloos varen. Hierbij dient de desbetreffende gemeente rekening te houden met de BRTN-classificatie van de vaarwegen zoals aangewezen door provincies en rijk, onder andere om de doorvaarbaarheid van het BRTN voor de desbetreffende classificatie te behouden en mogelijk uitwijkgedrag naar vaarwegen waar vooral beroepsvaart vaart te voorkomen. Dit is lastig wanneer er beperkt mogelijkheden zijn om dit zo nodig af te dwingen.

- In diverse gebieden is groei van waterplanten een steeds groter probleem. Dit heeft gevolgen voor de doorvaarbaarheid en de veiligheid.
- Met het programma Duurzame Waterrecreatie wordt bijgedragen aan bewustwording en kennisontwikkeling en -deling op het gebied van emissieloze aandrijving, waaronder elektrificatie en alternatieve brandstoffen als HVO, biocidevrije antifouling en gezuiverd toiletwater. Hieruit blijkt dat de sector bereid is te verduurzamen, maar wel behoefte heeft aan faciliterende maatregelen, bijvoorbeeld overstappen naar HVO in combinatie met voldoende tankpunten, elektrificatie in combinatie met een laadpuntennetwerk.

Meer benutten en beleven

- De coronajaren hebben aangetoond dat het kunnen recreëren in de nabije omgeving en in eigen land van groot belang is, ook op/aan/in/onder water.
- Tegelijkertijd stromen bekende recreatie- en natuurgebieden op mooie dagen over van drukte. Bestemmingsmanagement speelt hierin een belangrijke rol. Vanuit de doelstellingen van de BRTN 2020 t/m 2025 zijn mogelijkheden voor recreatie(vaart) op het water ingebracht als een aanvulling om de drukte op land te spreiden.
- De Watersportonderzoeken 2021 en 2024 tonen aan dat watersportparticipatie zich verder heeft ontwikkeld.
- Ook al staat Nederland bekend als waterland, mogelijkheden om aan waterrecreatie te doen zijn nog steeds niet vanzelfsprekend. Gerichte en gecoördineerde inzet van marketing, promotie en bestemmingsmanagement op blauwe vrijetijdsbesteding kan hier positief aan bijdragen.

Toekomstbestendige en duurzame financiering waterrecreatie

- Er is deze BRTN-periode verkend of de ontwikkeling van een blauwfonds voor investeringen in waterrecreatie zou kunnen worden gekoppeld aan de mogelijke invoering van registratie. Dit zal de komende periode duidelijk moeten worden.

Kleine recreatievaart

- Door vertegenwoordigers van de kleine recreatievaart is gekozen om de Beleidsvisie Kleine Waterrecreatie Nederland 2001-2020 niet te actualiseren. Men heeft de voorkeur voor een meer integrale aanpak waterrecreatie.

3. Conclusies en aanbevelingen

Het BRTN

- Met de Bestuurlijke Afspraken BRTN 2020 t/m 2025 is een vervolg gegeven aan het behoud, beheer en ontwikkeling van het BRTN, passend bij de eerdere decentralisatie. De doelstellingen en onder andere de gedane investeringen van zo'n €500 miljoen ten tijde van het 20-jarige Uitvoeringsconvenant zijn hiermee bestendig. Het BRTN is in de afgelopen periode beter geborgd in de eigen beleidsmatige en juridische kaders van partijen. Deze borging is niet vanzelfsprekend en vraagt een voortdurende actieve inzet.
- De individuele partijen werken vanuit hun eigen verantwoordelijkheid aan het verder ontwikkelen van het netwerk en het stimuleren van het gebruik daarvan. In de meeste provincies ligt het accent op behoud van het BRTN dat is ontwikkeld. In een beperkt aantal provincies wordt actief gewerkt aan het opwaarderen van bestaande vaarwegen of het ontwikkelen van nieuwe vaarwegen. In een paar provincies zijn de BRTN-vaarwegen vooral rijksvaarwegen. Dit maakt het vaak lastiger voor een provincie om het BRTN mee te nemen in het eigen beleidskader.
- Naast het vanuit eigen verantwoordelijkheid en beheergebied werken is samenhang in aanpak en uitvoering nodig, bijvoorbeeld als het gaat om de afweging om een beweegbare brug om te zetten in een vaste brug waardoor een deel van het BRTN niet langer doorvaarbaar is voor een bepaalde BRTN-classificatie. Dit vraagt om een breder netwerkperspectief.
- Er zijn ook ontwikkelingen die het BRTN bedreigen. De grote meerjarige onderhouds- en renovatieopgave van kunstwerken draagt enerzijds bij aan een toekomstbestendige BRTN. Anderzijds leidt dit de komende jaren tot een groeiend aantal stremmingen en op sommige locaties tot voorstellen om beweegbare bruggen te vervangen met vaste bruggen.
- Ook de mogelijke aanleg van nieuwe bruggen, bedieningsregimes, de groei van waterplanten en, op een groeiend aantal BRTN-routes, de ontwikkeling van verplicht emissieloos varen vragen aandacht om de toegankelijkheid en doorvaarbaarheid van het BRTN te borgen.
- De Bestuurlijke Afspraken, Basisvisie en BRTN-classificatiekaart bieden een kader voor het oppakken van zowel de kansen en bedreigingen voor het BRTN als geheel en op deelniveau (provinciale en rijksdeel).

Landelijke coördinatie en afstemming

- De combinatie van de Bestuurlijke Afspraken en de Basisvisie is een goede wijze voor de borging van het netwerk op landelijk niveau en de landelijke coördinatie. Het BRTN blijft echter wel kwetsbaar omdat de juridische hardheid soms nog onbekend is, beperkt blijkt en/of niet vanzelfsprekend is. Met de druk op ruimte en de vaak beperkte aandacht voor (water)recreatie vraagt dit om voortdurende aandacht.
- De onderlinge afstemming en kennisuitwisseling bieden afzonderlijke partijen de mogelijkheid om het BRTN en de waterrecreatie efficiënter en effectiever te borgen en te ontwikkelen binnen hun organisatie. Daarnaast draagt het ook bij aan de kwaliteit van het BRTN als geheel.

- Het belang van het BRTN is verschillend voor provincies. Vanuit het netwerk als geheel is het wenselijk dat alle provincies participeren in de Bestuurlijke Afspraken. Daarnaast is de wens uitgesproken om waterschappen en gemeenten meer te betrekken bij (uitvoering van) de Bestuurlijke Afspraken.
- De partijen hebben aangegeven dat Waterrecreatie Nederland een verbindende rol vervult in de landelijke coördinatie. Dit uit zich in: het bij elkaar brengen van partijen en netwerken, het agenderen van onderwerpen, de kennisuitwisseling tussen partijen en het participeren in processen.
- De deelnemers aan de Bestuurlijke Afspraken hebben aangegeven de Bestuurlijke Afspraken BRTN te willen voortzetten voor de periode van 2026 t/m 2031.
- De wens is dat de uitvoering nog meer programmatisch wordt ingevuld.

Relevante ontwikkelingen

- Zoals eerder aangegeven heeft corona de behoefte en het belang van het kunnen recreëren in de eigen omgeving en op het water in Nederland duidelijk gemaakt. Het Watersportonderzoek 2024 laat zien dat deze behoefte zich ook na de coronajaren voortzet. Ook in algemenere analyses op het gebied van bijvoorbeeld brede welvaart komt het belang van ruimte voor (water)recreatie naar voren.
- Tegelijkertijd is er veel druk op de ruimte door onder andere woningbouw, energietransitie, mobiliteit en hebben de eerdergenoemde beheer- en renovatieopgave de komende jaren hun weerslag op de doorvaarbaarheid van het BRTN. Dit kan betekenen dat de doorvaarbaarheid van het BRTN op bepaalde routes een periode minder is om deze in de toekomst beter te waarborgen.
- Uit het Watersportonderzoek 2024 blijkt de onverminderde groei van het varen met kleinere recreatievaartuigen zoals sloepen. Deze recreatievaartuigen maken zowel gebruik van het BRTN als van het fijnmazigere water. Dit vraagt een goede aansluiting tussen het BRTN en het fijnmazige netwerk en oog voor deze groeiende gebruikersgroep van het BRTN.
- De ambitie om maatregelen voor duurzaamheid en klimaat te realiseren leidt op sommige BRTN-routes tot een mogelijk spanningsveld met betrekking tot (gedeeltelijke) toegankelijkheid en veiligheid.
- De verdergaande digitalisering biedt veel kansen voor waterrecreatie. Vaarwegen en kunstwerken worden steeds 'slimmer' gemaakt. Digitale communicatie tussen beheerders en recreanten kan zorgen voor meer veiligheid en een betere doorstroming. Daarnaast kunnen digitalisering en AI worden ingezet voor onderzoek en dataverzameling.

Aanbevelingen BRTN 2026 t/m 2031

Verlenging BRTN

- Verlengen van de Bestuurlijke Afspraken en actualiseren van de Basisvisie en BRTN-classificatiekaart.
- Benutten van de huidige Bestuurlijke Afspraken als basis voor actualisatie en ondertekening.

- Streven naar deelname van alle provincies aan de Bestuurlijke Afspraken 2026 t/m 2031.

Basisvisie

- De huidige Basisvisie als basis benutten en aanscherpen en actualiseren.
- De verdiepende werkzaamheden op het gebied van beleidsmatige en juridische borging onderdeel maken van reguliere kennis en advies werkzaamheden.
- Een procedure opstellen voor (tussentijdse) wijzigingen van classificaties van vaarwegen op de BRTN-classificatiekaart om onduidelijkheden over classificaties te voorkomen.
- De status van de ontbrekende schakels duidelijker omschrijven.
- Verdiepingsonderwerpen en werkzaamheden actualiseren met oog op de onderhouds- en renovatieopgave, veilig gebruik van de BRTN-vaarwegen voor een diversiteit aan gebruikers, verduurzaming en klimaat.

Gezamenlijke agenda

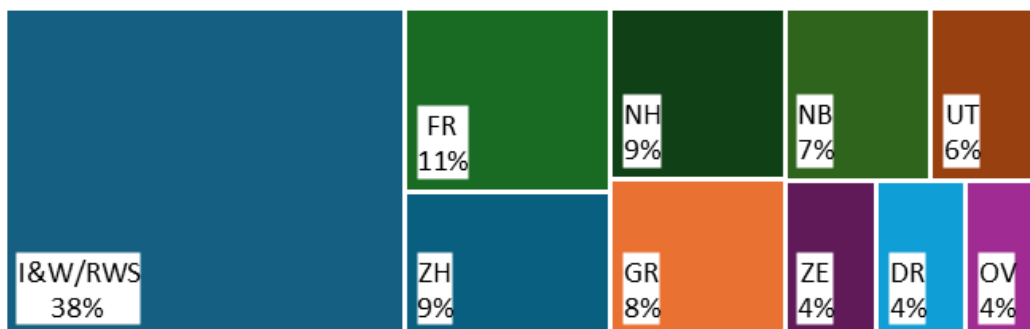
- Opstellen van een gezamenlijke actieagenda op basis van de bestaande agenda en de hierboven genoemde onderwerpen.
- De programmatische aanpak en uitvoering van de gezamenlijke agenda als geheel versterken, onder andere door een meerjarenplanning en mijlpalen als kader voor de afzonderlijke jaarplannen.
- Bij de verdiepingsonderwerpen onderscheid maken tussen een landelijke actieagenda en thematische actieagenda. De thematische actieagenda biedt de mogelijkheid voor het vormen van gelegenheidscoalities.
- Voortzetten van meerjarige programmatische aanpak van monitoring en onderzoek en de uitkomsten nog meer benutten in beleidsontwikkeling en -uitvoering.

Versterking samenwerking waterschappen/gemeenten

- Versterking van de samenwerking met de Unie van Waterschappen (UvW) en waterschappen die een rol hebben in vaarwegbeheer en nautisch beheer.
- Uitbreiding van de samenwerking met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en/of 'BRTN-gemeenten'.

Bijlage 1: Verdeling inkomsten en uitgaven op hoofdlijnen

Verdeelsleutel bijdragen BRTN 2020 t/m 2025

PM voor het Watersportonderzoek 2021 en 2024 hebben een aantal andere partijen bijgedragen. Dat zit (nog) niet in deze grafiek. Dit wordt meegenomen in de opgemaakte versie.

